

Budgeten en mörk dag för välfärden

Min farmor kom från Norrland för att arbeta som piga i Stockholm några år före första världskriget. Hon var en av 140 000 kvinnor som arbetade som pigor i Sverige på den tiden. Någon lön hade de inte utan fick nöja sig med maten och att få någonstans att bo. På landet bodde de ofta i anslutning till lagården eller i drängkammare, i stan i små jungfrukammare bakom köket. Hon hade ingen rösträtt, ingen lön samt mycket lite egen tid, för dagarna var fulla av arbete. Man kan nog utan att överdriva kalla henne för en slags slav, helt beroende av sin värdfamilj. Arbetslösheten var stor och tiden före och under första världskriget präglades av hungerkravaller och uppror. Så småningom organiserade arbetarna sig och hur det gick vet vi.

Rösträtt, en växande arbetarrörelse och folkhemmet började ta form efter andra världskriget. Den grundläggande politiska visionen var ett rättvist och solidariskt samhälle och att de som hade mycket skulle dela med sig, den s k fördelningspolitiken slog igenom. Politiska motståndarna, den gamla högern, fick en alltmer marginaliserad roll. Om min farmor var en piga så var min morfar en högermänniska som klagade på skatter och på socialdemokratin på familjemiddagarna. Borgerligheten och underklassen, allt fanns samlat runt bordet på släktträffarna. Konfliktpunkterna gick rakt in i familjen.

I den Augustprisade *Svälten* av Magnus Västerbro, läser jag hur de välsituerade ondgör sig över fattiga och utsatta som lata, obegåvade som får skylla sig själva om de svälter eller fryser ihjäl under nödåren i Norrland. Föraktet och bristen på empati dominerar de högre klasserna. Nödhjälp fick de som hade det svårt men som ägde en gård eller en bit mark så de kunde betala tillbaka, men de egendomslösa antog man skulle bli

lättjefulla av nödhjälpen så många fick svälta ihjäl.

Det finns något igenkänningsbart idag. I den nyliberala retoriken och i den budget (M och KD) som nyss klubbades igenom i riksdagen. Sänka skatterna för de högavlönade, avreglera bostadsmarknaden, ta bort miljöskatter och lägga ner Arbetsförmedlingen och Jämställdhetsmyndigheten. Sänkta minimilöner och utöka RUT-avdraget. Min farmor hade säkert fått jobb idag med att städa och tvätta, men med rösträtt och reglerad arbetstid. Men idag tillkommer att någon annan ska tjäna på pigans arbete också, städbolaget. Pigorna ska försörja inte bara sig själva och sin familj utan även ett städbolag. Sakta har vi börjat återinföra ett system i samhället där över- och medelklassen anställer underklassen för att tjäna och serva dem. Det är en ingång till arbetsmarknaden, bättre än att vara arbetslös, säger förespråkarna som räknar med kvinnorna från den invandrade underklassen som pigor. Samt för att medelklassens livspussel ska gå ihop. Min farmor hade för 100 år sedan inget val, det har väl knappast de lågutbildade invandrarkvinnorna heller. RUT- motståndarna anklagas för att vi föraktar städning. Det är väl inget fel att städa, säger de, men varför gör de det inte i sina egna hem då?

Om Arbetsförmedlingen läggs ner kommer deras uppgifter att överföras till en rad privata bolag. Känns inte detta igen. Privata aktörer intar marknaden som hittills inte drivits av vinstintressen. Skola, vård och omsorg är redan bolagiserade. Nu står säkert riskkapitalbolagen redan i startgroparna för att ta över branschen. Är det verkligen någon som tror att M och KD och C:s drivkrafter är att de värnar de arbetslösa, nej det är marknadslösningen som lockar. Nyliberalismen ser vinst och privata bolag som lösningen på samhällets alla frågor, trots avsaknaden av vetenskapliga belägg. Uppgifter som visar att privatiseringen inte löst problemen, är väl Fake news.

Claudette Skilving